

تأثیر دوره تصدی حسابرسی، اندازه موسسه حسابرسی و کیفیت سود بر همزمانی قیمت سهام

دکتر عبدالکریم مقدم

مدیر گروه حسابداری دانشگاه پیام نور، ایران

فرزاد حبیبی^۱

کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه پیام نور تهران غرب، ایران

(تاریخ دریافت: ۵ دی ۱۳۹۹؛ تاریخ پذیرش: ۱۰ اسفند ۱۳۹۹)

بحران‌های مالی آغاز هزاره سوم حاکی از آن بوده است که قیمت‌های سهام بیش از آن که به اطلاعات خاص شرکت‌ها واکنش نشان دهند، تحت تأثیر اخبار و اطلاعات بازار و صنایع قرار گرفته اند. به بیان دیگر، نوسان قیمت سهام همگام با اخبار بازار حرکت می‌کند. به همین جهت پدیده‌ای به نام همزمانی قیمت سهام ایجاد گردید. به طور کلی قیمت سهام منعکس کننده اطلاعات وسیعی مانند سود، اخبار کلان اقتصادی، پیش‌بینی تحلیلگران و سایر اطلاعات مالی است. اگر سرمایه‌گذاران بر اساس اطلاعات خاص شرکت تصمیم‌گیری کنند قیمت سهام با اخبار بازار همگام نخواهد بود. کیفیت حسابرسی و حسابداری تأثیر زیادی روی انتشار اخبار خاص شرکت و در نتیجه کاهش همزمانی قیمت سهام دارد. هدف از انجام این پژوهش بررسی تأثیر معیارهای کیفیت حسابرسی و حسابداری روی همزمانی قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. از جامعه آماری این پژوهش ۱۰۹ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵ مورد بررسی قرار گرفته‌اند. به منظور یافتن پاسخ سوالات تحقیق از روش داده‌های ترکیبی بهره گرفته شده است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان می‌دهد که افزایش کیفیت حسابرسی و کیفیت سود باعث افزایش اعتماد سرمایه‌گذار به اطلاعات خاص شرکت و در نتیجه کاهش همزمانی قیمت سهام شرکت می‌شود.

واژه‌های کلیدی: همزمانی قیمت سهام، دوره تصدی حسابرسی، اندازه حسابرسی، اقلام تعهدی اختیاری.

^۱ farzad.habibi.fb@gmail.com

مقدمه

رشد و شکوفایی اقتصاد هر کشور به سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی مناسب بستگی دارد. هدایت صحیح جریان‌های پولی و وجوه سرگردان به جانب کارهای تولیدی، رشد اقتصادی، افزایش تولید ناخالص ملی، ایجاد اشتغال، افزایش درآمد سرانه و نهایتاً رفاه عمومی را در پی خواهد داشت. همزمانی قیمت سهام به مدت طولانی در ادبیات مالی بررسی شده است و در مطالعات حسابداری مورد استفاده قرار گرفته است، همچنین مزایای استفاده از همزمانی قیمت سهام به عنوان یک ابزار سنجش اطلاع رسانی در ادبیات حسابداری مطرح شده است. تغییرات قیمت یک منبع مهم اطلاعاتی و موثر در ارزیابی وضعیت بنگاه‌ها، ارزیابی تطبیقی با سایر واحدها، ارزیابی کارایی مدیران و از همه مهم‌تر موثر بر تصمیمات سرمایه‌گذاران است [۵]. همچنین رفتار قیمت سهام از دو عامل حرکت بازار و اطلاعات خاص شرکتی تبعیت می‌کند. حرکت بازار که متأثر از عوامل مختلف اعم از مسائل داخلی و خارجی و سیاسی و... خواهد بود و اطلاعات خاص شرکتی که مربوط به عوامل خود شرکت است. اعتماد بیشتر سرمایه‌گذار به سود شرکت وابسته به اطلاعات خاص شرکتی بیشتر است [۳۴]. مطالعه حرکت قیمت سهام برای سرمایه‌گذاران اهمیت خاصی دارد زیرا تصمیمات سرمایه‌گذاری آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. همزمانی قیمت سهام مفهومی است که میزان حرکت قیمت سهام را با یکدیگر بیان می‌کند [۳۰]. سود حسابداری یکی از اساسی‌ترین عناصر صورت‌های مالی می‌باشد و نشانه‌ای است که موجب تغییر باورها و رفتار سرمایه‌گذاران می‌شود. این عنصر همواره در بسیاری از روش‌های ارزیابی عملکرد و تعیین ارزش یک شرکت مورد استفاده قرار گرفته است. حساب‌رسان متخصص و با کیفیت به دلیل برخورداری از تخصص و مهارت کافی، موجب انعکاس بیشتر اطلاعات خاص شرکت در قیمت سهام می‌شوند و همزمانی آن را کاهش می‌دهند [۲۳]. بنابراین این پژوهش در تلاش است تا تأثیر دوره تصدی حساب‌رسان، اندازه موسسه حسابرسی و کیفیت سود بر همزمانی قیمت سهام را مورد بررسی قرار داده و به این سوال پاسخ داده شود که آیا قیمت سهام با لحاظ کردن کیفیت حسابرسی و کیفیت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌تواند بیانگر اطلاعات موجود و واقعی باشد یا خیر.

مبانی نظری پژوهش

کیفیت حسابرسی و همزمانی قیمت سهام

یکی از متداول‌ترین تعریف‌ها درباره کیفیت حسابرسی، تعریفی است که توسط دی آنجلو^۱ [۲۱] ارائه شده است. او کیفیت حسابرسی را این گونه تعریف کرده است: «ارزیابی (استنباط) بازار» از احتمال این که حساب‌رسان، نخست موارد تحریفات با اهمیت در صورت‌های مالی یا سیستم حسابداری صاحب کار را کشف کند و دیگر اینکه تحریف با اهمیت کشف شده را گزارش دهد. در صورتی که حساب‌رسان تحریفات با اهمیت را در حین فرآیند حسابرسی کشف کند نشان از شایستگی حساب‌رسان و در صورتی که تحریفات با اهمیت کشف شده را گزارش کند، نشان از استقلال حساب‌رسان دارد.

^۱ DeAngelo

یکی دیگر از عوامل اندازه‌گیری کیفیت حسابرسی دوره تصدی حسابرس است، این دوره مدت زمانی است که حسابرس بررسی صورت‌های مالی یک شرکت را انجام می‌دهد [۲۵]. مهم‌ترین تحقیقات انجام شده در رویکرد عرضه حسابرسی، مطالعه تأثیر اندازه موسسات حسابرسی بر کیفیت حسابرسی است. بسیاری از این تحقیقات نشان دهنده‌ی رابطه مثبت بین اندازه موسسه حسابرسی و کیفیت حسابرسی می‌باشد. دی آنجلو [۲۱] معتقد است که موسسه‌های حسابرسی بزرگ‌تر، انگیزه قوی‌تری برای ارائه حسابرسی با کیفیت بالاتر دارند، زیرا علاقه‌مند هستند که شهرت بهتری در بازار به دست آورند و از آنجا که تعداد مشتریانشان زیاد است، نگران از دست دادن مشتری نیستند. با توجه به تحقیقات گذشته اینطور تصور می‌شود که موسسات حسابرسی بزرگ‌تر می‌توانند استقلال خود را بیشتر حفظ کنند و فناوری حسابرسی را ارتقا دهند و به علت دسترسی بیشتر به امکانات و منابع برای آموزش حسابرسان خود و انجام آزمون‌های مختلف، خدمات حسابرسی را با کیفیت بالاتری ارائه کنند و به بهبود کارکرد حسابرسی کمک کنند.

حسابرسان مستقل به دلیل اعتبار بخشیدن به صورت‌های مالی منتشر شده از سوی شرکت‌های سهامی عام و در نتیجه کاهش مخاطره‌ی اطلاعات، نقش به‌سزایی در بازار سرمایه ایفا می‌کنند [۱۱]. همچنین تحقیقات گال و همکاران^۱ [۲۳] نشان داد که حسابرسان با کیفیت و متخصص، دارای تخصص و مهارت کافی هستند و از این جهت موجب انعکاس بیشتر اطلاعات خاص شرکت در قیمت سهام می‌شوند و همزمانی آن را کاهش می‌دهند.

به طور کلی نتایج حاصل از مطالعات گذشته در خصوص تأثیر کیفیت حسابرسی بر قیمت سهام نشان دهنده‌ی این موضوع است که کیفیت بالای حسابرسی و اعتباردهی بیشتر در گزارش‌های حسابرسی، می‌تواند هزینه نهایی جمع‌آوری اطلاعات خصوصی را کاهش دهد و انگیزه سرمایه‌گذاران برای جمع‌آوری بیشتر آن دسته از اطلاعات خصوصی که بعدها در قیمت سهام منعکس می‌شود را افزایش دهد [۳۱].

کیفیت سود و همزمانی قیمت سهام

سود حسابداری مبتنی بر ارقام تعهدی از نظر بسیاری از کاربران اطلاعات صورت‌های مالی، ابزاری برای سنجش عملکرد شرکت‌ها محسوب می‌شود. منظور از ارزیابی عملکرد شرکت‌ها ارزیابی کلی وضعیت مالی و نتایج عملیات برای تصمیم‌گیری‌های منطقی است [۹]. از آنجایی که ممکن است سود حسابداری توسط مدیریت دستکاری شده و متفاوت از سود واقعی باشد، بنابراین همیشه نمی‌تواند معیار خوبی برای تصمیم‌های سرمایه‌گذاران باشد. از این رو برای بهبود تصمیم‌گیری، مفهوم کیفیت سود مطرح شد و پژوهشگران و تحلیلگران مالی در ارزیابی‌های خود از عملکرد شرکت نه تنها به کمیت سود، بلکه به کیفیت آن نیز توجه نمودند [۱۳]. پیتروسکی و رولستون^۲ [۲۹] معتقدند همزمانی قیمت سهام شرکت، تقریبی از میزان نسبی اطلاعات خاص شرکت، صنعت و بازار است که طی سال مالی قیمت سهام را تحت تأثیر

¹ Gul et all

² Piotroski & Roulstone

قرار می‌دهد. همزمانی بالا (پایین) نشان دهنده بیشتر (کمتر) بودن اطلاعات کلان بازار، صنعت و کمتر (بیشتر) بودن اطلاعات خاص شرکت است که در قیمت سهام منعکس شده است. با انعکاس بیشتر اطلاعات صنعت/بازار در قیمت سهام، شاهد افزایش همزمانی قیمت سهام خواهیم بود، همچنین اگر دسترسی آسانی به اطلاعات خاص شرکت‌ها وجود داشته باشد سرمایه‌گذاران جهت قیمت‌گذاری سهام شرکت اتکای کمتری به اطلاعات صنعت/بازار می‌کنند و با افزایش معامله‌گران آگاه، حساسیت قیمت سهام به عملکرد صنعت/بازار (نوسانات سیستماتیک) کاهش یافته و در نهایت همزمانی قیمت سهام کاهش خواهد یافت [۲۴] [۲۶] [۳۳]. کیفیت ضعیف اقلام تعهدی باعث می‌شود که مبهم بودن اطلاعات افزایش یافته و ریسک سرمایه‌گذاری نیز در پی آن افزایش داشته باشد [۲۲]. بنابراین با توجه به مطالعات پیشین می‌توان انتظار داشت که کیفیت سود حسابداری منجر به انعکاس میزان بیشتری از اطلاعات خاص شرکت در بازده سهام شرکت شود که این امر می‌تواند همزمانی قیمت سهام را کاهش دهد.

کیفیت حسابرسی و کیفیت سود بر همزمانی قیمت سهام

سود حسابداری یکی از عواملی است که به انعکاس بیشتر اطلاعات خاص شرکت‌ها در قیمت سهام کمک می‌کند و بسته به کیفیت خود، می‌تواند به سرمایه‌گذاران اطلاعات بیشتری درباره ارزش واقعی شرکت‌ها ارائه دهد، اما به دلیل مسئله جدایی مالکیت از مدیریت، ممکن است اقلام تعهدی ارائه شده در صورت سود و زیان دستکاری شود و قابلیت اتکای آنها و به دنبال آن کیفیت سود، در نزد سرمایه‌گذاران مورد شک و تردید قرار گیرد. در همین رابطه، حسابرسان مستقل با بررسی صورت‌های مالی شرکت‌ها، به سرمایه‌گذاران اطمینان معقولی خصوص در کیفیت آنها می‌دهند [۱]. حسابرسان با کیفیت و متخصص ممکن است صاحبکاران خود را مجبور کنند که اطلاعات مندرج در صورت مالی شرکت‌ها را با کیفیت بهتر، قابلیت اتکای زیادتر، جزئیات بیشتر و در زمان مناسب منتشر کنند [۱۶] [۲۳]. هر چقدر دوره تصدی طولانی‌تر باشد، نوسان قیمت سهام نیز بالاتر خواهد بود، همچنین گزارش‌های حسابرسی شده قابل اتکا (مانند سود با کیفیت)، باعث افزایش اطمینان سرمایه‌گذاران نسبت به اطلاعات خاص شرکت می‌شود و آگاهی دهندگی قیمت سهام را افزایش می‌دهد و منجر به کاهش همزمانی قیمت سهام می‌شود [۳۱]. بنابراین با توجه به مطالب فوق انتظار می‌رود شرکت‌هایی که از کیفیت سود بالایی برخوردارند و از حسابرسان با کیفیت و دارای تجربه استفاده می‌کنند همزمانی کمتری در قیمت سهام خود داشته باشند.

پیشینه پژوهش

همتی، سیرانی و محمدی [۱۷] در پژوهشی تحت عنوان "اثر کیفیت حسابرسی و ساختار مالکیت بر همزمانی قیمت سهام در بورس اوراق بهادار تهران" به بررسی رابطه بین کیفیت حسابرسی و ساختار مالکیت بر همزمانی قیمت سهام پرداخته‌اند. برای انجام این تحقیق، تعداد ۱۱۴ شرکت از طریق نمونه‌گیری تصادفی در طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ انتخاب و مورد آزمون قرار گرفتند. طبق نتایج به دست آمده، رابطه منفی و معناداری بین سهامداران عمده و همزمانی در قیمت سهام وجود دارد و همچنین هرچه کیفیت حسابرسی بیشتر باشد قیمت سهام حاوی اطلاعات خواهد بود.

پرویزی دیبا [۶] در پایان نامه خود تحت عنوان "بررسی رابطه بین همزمانی قیمت سهام و نقدشوندگی سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران" تعداد ۵۰ شرکت طی دوره زمانی ۱۳۸۶ الی ۱۳۹۱ را به عنوان نمونه آماری انتخاب کرده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که بین همزمانی قیمت سهام و اختلاف قیمت پیشنهادی خرید و فروش نسبتی سهام رابطه‌ی منفی و معنادار وجود دارد و از آنجا که اختلاف قیمت پیشنهادی خرید و فروش با نقدشوندگی سهام رابطه‌ی عکس دارد، در نتیجه همزمانی قیمت با نقدشوندگی سهام رابطه‌ی مثبت و معنادار دارد.

احمدپور و پیکرنگار [۳] در پژوهشی تحت عنوان رابطه بین کیفیت سود و همزمانی قیمت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد بررسی قرار دادند، در این تحقیق تعداد ۳۱۸ شرکت طی دوره زمانی ۱۳۸۳ الی ۱۳۸۸ به عنوان نمونه آماری انتخاب شده اند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که کیفیت سود با همزمانی قیمت رابطه معنادار و معکوس دارد.

ناظمی و خواجوی [۱۲] ارتباط بین کیفیت سود و بازده سهام را با تأکید بر نقش اقلام تعهدی در بورس اوراق بهادار تهران بررسی کردند. نتایج نشان می‌دهد که میانگین بازده سهام شرکت‌ها، تحت تاثیر میزان ارقام تعهدی و اجزای مربوط به آن قرار نمی‌گیرد. به عبارت دیگر نمی‌توان پذیرفت که بین میانگین بازده شرکت‌هایی که ارقام تعهدی آن‌ها به کم‌ترین و بیش‌ترین میزان گزارش می‌شود، اختلاف معنی‌داری وجود دارد.

نورنژاد [۱۵] در پایان نامه خود تحت عنوان "بررسی کیفیت اقلام تعهدی و همزمانی قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، تعداد ۷۸ شرکت را طی دوره زمانی ۱۳۸۴ الی ۱۳۸۸ مورد آزمون قرار داد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد ارتباط منفی بین کیفیت اقلام تعهدی و همزمانی قیمت سهام و همچنین، ارتباط منفی بین اقلام تعهدی غیراختیاری (ذاتی) با همزمانی قیمت وجود دارد. اما بین اقلام تعهدی اختیاری و همزمانی قیمت رابطه مثبت معنادار حاکم است.

سو، دائو و ژو [۳۱] در تحقیق خود تحت عنوان "دوره تصدی حسابرس و نوسانات ویژه قیمت سهام با توجه به نقش موثر تخصص حسابرس در صنعت" به بررسی چگونگی درک سرمایه‌گذاران از کیفیت گزارش‌های مالی حسابرسی شده توسط حسابرسان با دوره تصدی طولانی پرداخته اند. نتایج نشان می‌دهد که هر چقدر دوره تصدی طولانی‌تر باشد، نوسان قیمت سهام نیز بالاتر خواهد بود.

باتاچاریا، دیزای و ونکاتاجالم^۲ [۱۸] در پژوهشی تحت عنوان "تأثیر کیفیت سود بر عدم تقارن اطلاعاتی" به این نتیجه رسیدند که کیفیت سود می‌تواند موجب افزایش همزمانی قیمت سهام شود، به عبارت دیگر افزایش کیفیت سود، عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می‌دهد و موجب افزایش نقدشوندگی می‌شود.

¹ Su , Zhao & Zhou

² Bhattacharya , Desai & Venkataraman

کومونوری^۱ [۲۷] رابطه بین ارقام تعهدی اختیاری و همزمانی قیمت سهام را با در نظر گرفتن تخصص صنعتی حسابرس به عنوان متغیر تعدیل کننده در بازار بورس نیوزلند بررسی کرد. نتایج پژوهش وی نشان داد رابطه بین کیفیت سود و همزمانی قیمت سهام تنها در حضور متغیر تخصص صنعتی حسابرس معنا دار است.

چنگ، جانستون و ذو^۲ [۲۰] در پژوهش خود رابطه بین کیفیت سود و همزمانی قیمت سهام را به کمک اطلاعات خاص شرکت و اطلاعات گسترده صنعت بررسی کردند. نتایج پژوهش آنها نشان داد با افزایش کیفیت سود، همزمانی قیمت برای شرکت‌هایی که بیشتر زیر نظر تحلیلگران هستند، افزایش می‌یابد و برای شرکت‌هایی که کمتر زیر نظر تحلیلگران هستند، کاهش می‌یابد.

فرضیه‌های پژوهش

در این پژوهش جهت پاسخ به سوالات پژوهش سه فرضیه زیر تدوین شده است:
فرضیه اول: دوره تصدی حسابرس (معیار کیفیت حسابرسی) موجب کاهش همزمانی قیمت سهام می‌شود.
فرضیه دوم: اندازه موسسه حسابرسی (معیار کیفیت حسابرسی) موجب کاهش همزمانی قیمت سهام می‌شود.

فرضیه سوم: ارقام تعهدی اختیاری (معیار معکوس کیفیت سود) موجب افزایش همزمانی قیمت سهام می‌شود.

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به اهمیت و کاربرد نتایج این پژوهش، که می‌تواند زمینه مناسب‌تری را برای اتخاذ تصمیمات اقتصادی صحیح فراهم آورد، پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های کاربردی خواهد بود. این پژوهش از نظر ماهیت و روش از نوع توصیفی-همبستگی است. جهت انجام پژوهش و جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز برای آزمون فرضیه‌ها از روش اسنادکاوی استفاده شده است. جمع‌آوری اطلاعات از طریق صورت‌های مالی شرکت‌ها و با استفاده از نرم‌افزارهای تدبیرپرداز و ره‌آوردنوبین و سایت‌های اینترنتی سیستم جامع اطلاع‌رسانی ناشران^۳، شرکت مدیریت فناوری بورس تهران^۴ و بورس اوراق بهادار تهران^۵ صورت پذیرفته است. همچنین برای آماده‌سازی متغیرهای لازم جهت استفاده در مدل مربوط به آزمون فرضیه‌ها، از نرم افزار صفحه گسترده (اکسل)^۶ استفاده شده است. ابتدا اطلاعات گردآوری شده در صفحات کاری ایجاد شده در محیط این نرم‌افزار وارد گردید و سپس محاسبه‌های لازم برای دستیابی به متغیرهای این پژوهش انجام شد. بعد از محاسبه کلیه متغیرهای لازم جهت استفاده در مدل این پژوهش، این متغیرها در صفحه

¹ Kommunuri

² Cheng , Johnston & Zhou

³ Codal.ir

⁴ Tsetmc.com

⁵ Irbourse.com

⁶ Excel

کاری واحدی ترکیب شدند تا به طور الکترونیکی به نرم افزار مورد استفاده در تجزیه و تحلیل نهایی منتقل شوند. در این پژوهش جهت انجام تحلیل های نهایی، از نسخه ۱۰ نرم افزار ای ویوز^۱ استفاده شده است.

جامعه آماری روش نمونه گیری و حجم نمونه

جامعه آماری این پژوهش شامل شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در قلمرو زمانی سال ۱۳۹۱ الی سال ۱۳۹۵ می باشد که انتخاب این جامعه آماری به دلایل زیر بوده است:

الف) انواع شرکت هایی که در صنایع مختلف فعالیت دارند در این جامعه عضویت دارند، ب) این شرکت ها نسبت به سایر شرکت ها در اداره امور خود و تهیه گزارشات مالی از نظم بهتری برخوردارند، ج) امکان دسترسی بهتر به اطلاعات مالی حسابرسی شده این شرکت ها جهت تحلیل و آزمون فرضیه ها وجود دارد، د) دسته بندی شرکت ها بر مبنای نوع فعالیت آن ها، امکان دستیابی به نتیجه بهتر را فراهم می کند.

در این پژوهش به منظور نمونه گیری از روش حذف سیستماتیک استفاده شده است که با اعمال معیارهای زیر در نهایت تعداد ۱۰۹ شرکت که حائز شرایط بوده اند به عنوان نمونه انتخاب شدند.

الف) پایان سال مالی شرکت ها منتهی به پایان اسفند باشد، ب) طی سال های مالی ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵ تغییر فعالیت یا تغییر سال مالی نداده باشند، ج) اطلاعات مربوط به متغیرهای انتخاب شده در این تحقیق قابل دسترسی باشد، د) جزء شرکت های واسطه گری مالی، سرمایه گذاری، هلدینگ، بانک ها و بیمه ها نباشند. ه) از ابتدای سال ۱۳۹۱ در بورس پذیرفته شده باشند. ی) تعداد روزهای وقفه معاملاتی سهام آنها به صورت متوالی بیش از سه ماه نباشد.

متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته

همزمانی قیمت سهام: یعنی نسبتی که بازده بازار و صنعت، میزان تغییرات بازده شرکت را توضیح می دهد [۸]. همزمان بودن حرکت قیمت سهام از آنجا ناشی می شود که برای سرمایه گذاران تحصیل اطلاعات خاص شرکت ها هزینه بر است و آنها به اطلاعات صنعت/بازار اکتفا می کنند. در نتیجه قیمت سهام از ارزش ذاتی خود منحرف شده و همسو با قیمت های صنعت/بازار تغییر می کند، در چنین حالتی همبستگی بازده سهام شرکت با بازده صنعت/بازار و به تبع آن R^2 مدل رگرسیونی بازار بیشتر خواهد بود. همزمانی قیمت سهام معیاری است که با استفاده از R^2 مدل بازار محاسبه شده و نسبت نوسانات سیستماتیک به نوسانات منحصر به فرد بازده سهام (باقیمانده مدل بازار) را نشان می دهد [۲۸]. [۱۹].

برای سنجش همزمانی قیمت سهام از فرمول مینگیان و جیانگ (۲۰۱۴) استفاده می شود:

$$Synch_{i,t} = \text{Log} \left(\frac{R_{i,t}^2}{1 - R_{i,t}^2} \right)$$

$Synch_{i,t}$: معیار همزمانی قیمت سهام شرکت i در سال t

¹ Eviews

$R_{i,t}^2$: همبستگی بازده سهام شرکت i با بازده صنعت و بازار در سال t که برابر با ضریب تعیین مدل رگرسیونی سری زمانی به شرح زیر است:

$$R_{i,t} = \alpha + \beta_1 R_{m,t} + \beta_2 R_{j,t} + \varepsilon_{i,t}$$

معادله فوق برای دوره ۱۲ ماهه در هر سال برآورد می شود. در معادله فوق R^2 بعنوان مقیاسی برای سنجش همزمانی قیمت سهام عمل می کند [۲].

$R_{i,t}$: بازده سهام شرکت i در ماه t است که بصورت رابطه زیر محاسبه می گردد:

$$R_{i,t} = \frac{(P_{i,t} - P_{i,t-1}) + DPS_{i,t}}{P_{i,t-1}}$$

$P_{i,t}$: قیمت سهام شرکت i در پایان ماه t ; $P_{i,t-1}$: قیمت سهام شرکت i در پایان ماه $t-1$

$DPS_{i,t}$: سود تقسیمی و سایر عواید حاصل از حق تقدمها و سود سهمی متعلق به سهام

$R_{m,t}$: بازده بازار شرکت i در ماه t است که بصورت رابطه زیر محاسبه می گردد:

$$R_{m,t} = \frac{I_t - I_{t-1}}{I_{t-1}}$$

I_t : شاخص عمومی بازار در پایان ماه t ; I_{t-1} : شاخص عمومی بازار در ابتدای ماه $t-1$

$R_{j,t}$: بازده صنعت شرکت i در ماه t (میانگین بازده سهام در صنعت) است که بصورت رابطه زیر محاسبه می گردد:

$$R_{j,t} = \frac{\sum R_{i,t}}{N}$$

$\sum R_{i,t}$: جمع بازده سهام شرکتها در صنعت j ; N : تعداد شرکتها موجود در صنعت j

$\varepsilon_{i,t}$: عبارت است از باقیمانده یا پسماند مدل رگرسیونی.

متغیرهای مستقل

۱- دوره تصدی حسابرس (Tenure): یکی از متغیرهای مستقل این تحقیق است که با توجه به تحقیق نمازی و همکاران [۱۴] جهت محاسبه آن، در مدل رگرسیونی اگر دوره تصدی حسابرس چهار سال یا بیشتر از چهار سال باشد از متغیر مصنوعی (۱) یک و در غیر اینصورت از عدد صفر (۰) استفاده می شود. برای اندازه گیری صحیح دوره تصدی بایستی سالی در دسترس باشد که در آن حسابرس به استخدام واحد تجاری درآمده است. برای حداقل کردن تأثیرات هرگونه خطای اندازه گیری مبنای سال اندازه گیری دوره تصدی از سال ۱۳۸۵ (۶ سال قبل از شروع دوره پژوهش) در نظر گرفته می شود.

۲- اندازه موسسه حسابرسی (AuditSize): در این پژوهش برای محاسبه اندازه موسسه حسابرسی به این شیوه عمل شده است که اگر سازمان حسابرسی واحد مورد رسیدگی را حسابرسی کرده باشد عدد یک در غیر این صورت عدد صفر اختیار می کند.

۳- اقلام تعهدی اختیاری (DISAC): سومین متغیر مستقل (معیار معکوس اندازه گیری کیفیت سود) می باشد که باقیمانده ($\varepsilon_{i,t}$) مدل جونز (۱۹۹۱) به شرح رابطه زیر است:

$$\frac{TACC_{i,t}}{TA_{i,t-1}} = a_{i,t} \left[\frac{1}{TA_{i,t-1}} \right] + \beta_1 \left[\frac{(\Delta REV)_i}{TA_{i,t-1}} \right] + \beta_2 \left[\frac{PPE_{i,t}}{TA_{i,t-1}} \right] + \beta_3 ROA_{i,t} + \epsilon_{i,t}$$

که در این رابطه اقلام تعهدی کل ($TACC_{i,t}$) از طریق رابطه زیر محاسبه می‌شود:

$$TACC_{i,t} = NI_{i,t} - CFO_{i,t}$$

$NI_{i,t}$: سود خالص شرکت؛ $CFO_{i,t}$: وجه نقد حاصل از فعالیت‌های عملیاتی شرکت؛ $TA_{i,t-1}$: مجموع دارایی‌های شرکت i در ابتدای سال t ؛ $ROA_{i,t}$: بازده دارایی‌های سال t که برابر است با تقسیم سود عملیاتی بر کل دارایی‌ها؛ $PPE_{i,t}$: ناخالص اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات؛ $(\Delta REV - \Delta AR)_{i,t}$: تفاضل تغییرات درآمد (نسبت به سال قبل) از تغییرات حساب‌های دریافتنی (نسبت به سال قبل)؛ $\epsilon_{i,t}$: اقلام تعهدی اختیاری برای شرکت i در سال t است.

متغیرهای کنترلی

۱- **اندازه شرکت (Size)**: اندازه شرکت معیاری است که برای تشخیص بزرگ یا کوچک بودن شرکت‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای اندازه‌گیری آن می‌توان از شاخص‌هایی مانند ارزش دارایی-ها، میزان فروش، ارزش بازار سهام و تعداد سهام استفاده کرد [۱۰]. در پژوهش حاضر اندازه شرکت از طریق لگاریتم طبیعی درآمد فروش شرکت به دست می‌آید که طبق رابطه زیر محاسبه شده است.

$$Size = \ln (\text{میزان فروش})$$

۲- **اهرم مالی (Lev)**: چن و همکارانش^۱ [۱۹] نشان دادند که با افزایش میزان اهرم شرکت‌ها، اطلاعات و گزارش‌های مالی شرکت‌ها شفاف می‌شود و همزمانی قیمت سهام آنها کاهش می‌یابد. در این پژوهش برای محاسبه اهرم مالی شرکت از نسبت کل بدهی‌های شرکت به کل دارایی‌ها استفاده می‌گردد.

$$LEV = \frac{\text{کل بدهیها}}{\text{کل داراییها}}$$

۳- **فرصت‌های رشد (Growth)**: شرکت‌های با فرصت‌های رشد بالا تمایل دارند که اطلاعات خاص شرکت را بیشتر در دسترس سرمایه‌گذاران و بازار قرار دهند. بر اساس تئوری علامت دهی، شرکت‌های با فرصت‌های رشد بالا سعی می‌کنند اطلاعات بیشتری درباره فرصت‌های رشد و سودآوری به بازار ارائه دهند و از واکنش مثبت بازار منتفع شوند. جهت محاسبه این متغیر از شاخص کیوتوبین استفاده شده است.

$$QTobin = \frac{\text{ارزش بازار داراییها}}{\text{ارزش دفتری داراییها}}$$

¹ Chen et all

ارزش بازار دارایی‌ها حاصل جمع ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و ارزش دفتری بدهی‌ها است.

مدل تحلیلی آزمون فرضیه‌های پژوهش

در این پژوهش، به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش، طبق رابطه زیر از مدل رگرسیون چند متغیره بر مبنای داده‌های ترکیبی استفاده شده است:

$$\text{Synch} = \beta_0 + \beta_1 \text{Tenure} + \beta_2 \text{AuditSize} + \beta_3 \text{DISAC} + \beta_4 \text{Size} + \beta_5 \text{Lev} + \beta_6 \text{Growth} + \varepsilon_{i,t}$$

Synch: معیار همزمانی قیمت سهام ; **β_0** : مقدار ثابت مدل (عرض از مبدأ) ; **Tenure**: دوره

تصدی حسابرس ; **AuditSiz**: اندازه موسسه حسابرسی ; **DISAC**: افلام تعهدی اختیاری ;

Size: اندازه شرکت ; **Lev**: اهرم مالی شرکت ; **Growth**: فرصت‌های رشد شرکت ; **$\varepsilon_{i,t}$** :

باقیمانده یا پسماند رگرسیون (میزان انحراف از مدل).

یافته‌های پژوهش

بررسی آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

آمار توصیفی شامل مجموعه روش‌هایی است که برای جمع‌آوری، خلاصه کردن و توصیف حقایق عددی به کار می‌رود. آمار توصیفی عمدتاً شامل پارامترهایی حاوی اطلاعات مربوط به شاخص‌های مرکزی و همچنین اطلاعات مربوط به شاخص‌های پراکندگی است که بهترین کارکرد این معیارها، فهم بهتر نتایج یک آزمون می‌باشد. جدول ۱ شاخص‌های مرکزی از جمله میانگین و میانه و شاخص‌های پراکندگی از جمله انحراف معیار، چولگی و کشیدگی را برای متغیرهای مختلف پژوهش نشان می‌دهد.

نام متغیر	نماد متغیر	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	تعداد مشاهدات
همزمانی قیمت سهام	SYNCH	-0.127	-0.057	1.441	-2.361	0.633	-0.521	3.557	۵۴۵
دوره تصدی حسابرس	TENURE	0.413	0.000	1.000	0.000	0.493	0.354	1.125	۵۴۵
اندازه حسابرس	AUDIT SIZE	0.211	0.000	1.000	0.000	0.408	1.417	3.007	۵۴۵
افلام تعهدی اختیاری	DISAC	-0.033	-0.021	0.761	-1.512	0.174	-1.369	15.567	۵۴۵
اندازه شرکت	SIZE	13.840	13.799	18.441	9.070	1.429	0.381	4.345	۵۴۵

۵۴۵	7.203	0.721	0.225	0.013	2.078	0.589	0.583	LEV	اهرم مالی
۵۴۵	156.382	11.210	2.849	0.404	45.783	1.602	2.152	Growth	فرصت رشد

جدول ۱. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

منبع: یافته‌های پژوهش

بررسی مانایی متغیرهای پژوهش

قبل از تخمین مدل لازم است مانایی متغیرهای آن مورد بررسی قرار بگیرد. اگر مبدأ زمانی یک متغیر تغییر کند و میانگین، واریانس و کوارینانس تغییری نکند، در آن صورت متغیر ماناست و در غیر این صورت متغیر، نامانا خواهد بود. متغیرهای با مقادیر صفر و یک نیاز به بررسی مانایی ندارند. جدول ۲ نتایج آزمون مانایی متغیرهای تحقیق را نشان می‌دهد.

جدول ۲. نتایج آزمون مانایی متغیرهای پژوهش

نتیجه	آزمون «دیکی فولر تعمیم یافته»		نماد	نام متغیر
	احتمال	آماره		
مانا	۰,۰۰۰۰	۴۵۰,۱۵۷	SYNCH	همزمانی قیمت سهام
مانا	۰,۰۰۰۳	۲۹۵,۹۵۲	DISAC	اقدام تعهدی اختیاری
مانا	۰,۰۲۳۳	۲۶۱,۵۰۰	LEV	اهرم مالی
مانا	۰,۰۰۰۰	۴۳۵,۳۴۳	SIZE	اندازه شرکت
مانا	۰,۰۰۰۰	۵۲۴,۰۸۵	GROWTH	فرصت رشد

منبع: یافته‌های پژوهش

متغیرهایی که احتمال حاصل از آزمون آن‌ها "در سطح" کمتر از ۵٪ می‌باشد فرضیه صفر در مورد آن رد شده و آن متغیر در سطح ماناست در صورتی که بیشتر از ۵٪ باشد، نامانا است. چون مقدار احتمال همه متغیرها کمتر از ۵٪ بوده است، همه متغیرهای مستقل، وابسته و کنترلی در دوره پژوهش در سطح مانا بوده‌اند.

بررسی عدم همبستگی جملات خطاها

برای بررسی عدم همبستگی در نتایج مدل رگرسیونی از آماره دوربین-واتسون استفاده شده است. نتایج مربوط به آماره دوربین-واتسون مدل در جدول شماره ۳ قید شده است.

جدول ۳. آماره دوربین-واتسون

نوع آزمون	آماره	نتیجه	روش رفع خودهمبستگی
دوربین-واتسون	۲/۶۷	خود همبستگی	AR

منبع: یافته‌های پژوهش

از آنجایی که آماره‌ی دوربین- واتسون خارج از مقادیر بحرانی ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، مشکل خود همبستگی مرتبه‌ی اول بین باقیمانده‌ها وجود دارد و برای رفع آن باید از روش اتورگرسیون (AR)^۱ استفاده نمود.

آزمون‌های انتخاب نوع مدل (F لیمر و هاسمن)

با توجه به استفاده از داده‌های ترکیبی، به منظور انتخاب بین روش داده‌های تابلویی و تلفیقی در برآورد مدل، از آزمون F لیمر استفاده شده است. بر اساس نتایج آزمون F لیمر، در صورتی که احتمال آماره F بیشتر از ۵ درصد باشد، باید از روش داده‌های تلفیقی استفاده کرد. در غیر این صورت از روش داده‌های تابلویی استفاده می‌شود [۴]. خلاصه نتایج آزمون در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. نتایج آزمون F لیمر برای بررسی روش برآورد مدل رگرسیونی

آماره F	P-value	نتیجه آزمون	مدل انتخابی
۱,۷۳۸۴۱۵	۰,۰۰۰۱	H ₀ رد می‌شود	تابلویی

همان‌طور که در جدول فوق نشان داده شده است،

احتمال آماره F کمتر از ۵ درصد است. در نتیجه، فرض صفر این آزمون مبنی بر یکسان بودن عرض از مبداها رد شده و مدل از نوع داده‌های تابلویی می‌باشد. با توجه به نتایج آزمون F لیمر برای تعیین نوع داده‌های تابلویی از آزمون هاسمن استفاده می‌گردد. نتایج بررسی فرض عدم خود همبستگی جملات خطاها (طبق جدول ۳) با توجه به آماره دوربین واتسون (۲/۶۷)، نشان دهنده خود همبستگی بین خطاها بود که در این صورت برای رفع این خود همبستگی از روش اتورگرسیون (AR) استفاده گردید. با توجه به استفاده از اتورگرسیون مرتبه اول (AR1) جهت رفع خود همبستگی جملات خطا، یک مقطع کسر شده است. در صورت استفاده از این روش بررسی آزمون هاسمن امکانپذیر نیست و با توجه به اینکه مدل نهایی با اثرات ثابت برازش مطلوب‌تری به همراه داشت از اثرات ثابت استفاده شده است.

تحلیل نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

برای آزمون فرضیه‌ها از رابطه زیر استفاده شده است:

$$Synch = \beta_0 + \beta_1 Tenure + \beta_2 AuditSize + \beta_3 DISAC + \beta_4 Size + \beta_5 Lev + \beta_6 Growth + \varepsilon_{i,t}$$

فرضیه اول به این صورت بیان شده است که دوره تصدی حسابرسی (معیار کیفیت حسابرسی) موجب کاهش همزمانی قیمت سهام می‌شود.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول پژوهش در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵. نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

$$Synch = \beta_0 + \beta_1 Tenure + \beta_2 AuditSize + \beta_3 DISAC + \beta_4 Size + \beta_5 Lev + \beta_6 Growth + \varepsilon_{i,t}$$

¹ Autoregressive model

نام متغیر	نماد متغیر	ضرایب رگرسیون	خطای استاندارد	آماره t	سطح معناداری
دوره تصدی حسابرِس	TENURE	-0.083	0.040	-2.089	0.037
اندازه حسابرِس	AUDITSIZE	0.188	0.138	1.363	0.173
اقدام تعهدی اختیاری شرکت	DISAC	0.424	0.119	3.549	0.000
اندازه شرکت	SIZE	-0.178	0.053	-3.317	0.001
اهرم مالی شرکت	LEV	-0.484	0.108	-4.477	0.000
فرصت رشد شرکت	GROWTH	0.006	0.009	0.653	0.513
عرض از مبدا	β	2.650	0.764	3.467	0.000
ضریب تعیین (R^2)		0.649	دوربین واتسون		2.246
آماره F		5.153	احتمال آماره F		0.000

منبع: یافته‌های پژوهش

همان‌گونه که جدول ۵ نشان می‌دهد، سطح معنی‌داری محاسبه شده برای متغیر مستقل دوره تصدی حسابرِس (Tenure) کمتر از ۵ درصد می‌باشد بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که دوره تصدی حسابرِس بر هم‌زمانی قیمت سهام تأثیر معنی‌داری دارد. از سوی دیگر ضریب برآورد شده برای متغیر دوره تصدی حسابرِس برابر با $-0,083$ می‌باشد. این موضوع بدین معنی است که دوره تصدی حسابرِس تأثیر منفی بر هم‌زمانی قیمت سهام دارد. به بیان دیگر به ازای هر یک واحد افزایش در دوره تصدی حسابرِس، هم‌زمانی قیمت سهام $0,083$ واحد کاهش می‌یابد. با توجه به نتایج در سطح اطمینان ۹۵ درصد فرضیه اول رد نخواهد شد. در میان متغیرهای کنترلی، متغیرهای اندازه شرکت (Size) و اهرم مالی شرکت (Lev) رابطه معناداری با هم‌زمانی قیمت سهام شرکت دارد. هم‌چنین ضریب تعیین این مدل تقریباً $0/65$ است. این عدد نشان می‌دهد که ۶۵ درصد تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی مذکور قابل تبیین است. مقدار احتمال یا سطح معنی‌داری F برابر $0/000$ بوده و چون این مقدار کمتر از ۵ درصد است مدل رگرسیونی معنادار است به بیان دیگر این مدل از اعتبار بالایی برخوردار است و بیان می‌کند که حداقل یک رابطه خطی بین متغیرهای مستقل با متغیر وابسته وجود دارد. مقدار آماره دوربین واتسون پس از رفع خودهمبستگی از طریق اجرای روش اتورگرسیون، $2,246$ می‌باشد و بین $1/5$ تا $2/5$ قرار گرفته است که مؤید این مطلب می‌باشد که بین اجزای مدل، خودهمبستگی سریالی وجود ندارد و بین جملات باقیمانده (اخلال) مدل ارتباط و همبستگی وجود ندارد، در نتیجه استقلال اجزای خطا تأیید می‌شود.

فرضیه دوم به این صورت بیان شده است که اندازه موسسه حسابرِس (معیار کیفیت حسابرِس) موجب کاهش هم‌زمانی قیمت سهام می‌شود.

نتایج حاصل از آزمون این فرضیه نیز مطابق جدول ۵ می‌باشد. سطح معنی‌داری محاسبه شده برای متغیر مستقل اندازه حسابرس (**AuditSize**) بیشتر از ۵ درصد می‌باشد بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که اندازه حسابرس بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معنی‌داری ندارد و در سطح اطمینان ۹۵ درصد فرضیه دوم رد خواهد شد.

فرضیه سوم به این صورت بیان شده است اقلام تعهدی اختیاری (معیار معکوس کیفیت سود) موجب افزایش همزمانی قیمت سهام می‌شود.

نتایج حاصل از آزمون این فرضیه نیز مطابق جدول ۵ می‌باشد. سطح معنی‌داری محاسبه شده برای متغیر مستقل اقلام تعهدی اختیاری حسابداری (**DISAC**) کمتر از ۵ درصد می‌باشد بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که اقلام تعهدی اختیاری حسابداری بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معنی‌داری دارد. از سوی دیگر ضریب برآورد شده برای اقلام تعهدی اختیاری حسابداری برابر با ۰,۴۲۴ می‌باشد. این موضوع بدین معنی است که اقلام تعهدی اختیاری حسابداری تأثیر مثبت بر همزمانی قیمت سهام دارد. به بیان دیگر از آنجا که میزان ضریب برآورد شده برابر با ۰,۴۲۴ می‌باشد، به ازای هر یک واحد افزایش در اقلام تعهدی اختیاری حسابداری، همزمانی قیمت سهام ۰,۴۲۴ واحد افزایش می‌یابد. از آنجاییکه اقلام تعهدی اختیاری معیار معکوس سنجش کیفیت سود می‌باشد در نتیجه رابطه منفی و معناداری بین کیفیت سود و همزمانی قیمت سهام برقرار است. بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد فرضیه سوم رد نخواهد شد.

نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

آزمون فرضیه اول

بر اساس پژوهش هارتادی [۲۵] یکی از عوامل اندازه‌گیری کیفیت حسابرسی دوره تصدی حسابرس است، این دوره مدت زمانی است که یک حسابرس بررسی صورت‌های مالی یک شرکت را انجام می‌دهد. با افزایش کیفیت حسابرسی اطلاعات خاص شرکتی بیشتری در سایه اعتماد سرمایه گذار در قیمت سهام منعکس خواهد شد. در صورتی که ارتباط بین بازده شرکت و بازده بازار پایین باشد نشان دهنده‌ی بیشتر بودن اطلاعات خاص شرکتی است. بنابراین پایین بودن همزمانی بازده سهام شرکت‌ها، در واقع بیانگر این موضوع است که قیمت آنها وابستگی کمتری به حرکت بازار دارد چون مقدار بیشتری از اطلاعات خاص شرکتی وجود دارد که فعالان بازار به آن اطمینان می‌کنند. در این پژوهش با توجه به نتایج حاصل می‌توان گفت که دوره تصدی حسابرس با ضریب تأثیر **-0.083** بر همزمانی قیمت سهام تأثیر منفی و معنی‌داری دارد. به این معنی که افزایش دوره تصدی حسابرسی موجب افزایش کیفیت حسابرسی و در نتیجه کاهش همزمانی قیمت سهام می‌گردد که با نتایج پژوهش کومونری [۲۷] و چنگ، جانستون و ذو [۲۰] مطابقت دارد.

آزمون فرضیه دوم

مهم‌ترین شاخص اندازه‌گیری حسن شهرت حسابرس، اندازه آن است که این دو با هم رابطه مستقیم دارند، به طوری که هرچه اندازه موسسه حسابرسی بزرگ تر باشد، کیفیت حسابرسی هم بالاتر خواهد

بود [۷]. منظور از اندازه حسابرِس، حسن شهرت حسابرِس (نام تجاری) است. به دلیل حسن شهرت حسابرِس، اعتبار اطلاعات صورت‌های مالی افزایش یافته و لذا کیفیت حسابرِس بالاتر خواهد بود [۳۲]. با توجه به نتایج حاصل، رابطه معناداری بین اندازه موسسه حسابرِس و همزمانی قیمت سهام یافت نشد. از دلایل رد این فرضیه می‌توان به این نتیجه پی برد که سازمان حسابرِس که به عنوان موسسه حسابرِس بزرگ در نظر گرفته می‌شود در برخی صنایع شاید کیفیت و تخصص لازم را نداشته باشد و بهتر است نحوه اندازه‌گیری اندازه موسسه حسابرِس بر اساس درآمد موسسات حسابرِس و فاکتورهای دیگر تغییر کند که با توجه به بررسی صورت گرفته و عدم شفافیت اطلاعات درآمد موسسات حسابرِس این عمل در این پژوهش غیرممکن بود.

آزمون فرضیه سوم

بیانیه شماره یک مفاهیم حسابداری مالی بیان می‌کند: "سود با کیفیت بالا، اطلاعات بیشتری درباره ویژگی‌های عملکرد مالی یک شرکت که در ارتباط با تصمیم‌های خاص، توسط تصمیم‌گیرنده خاص گرفته شده، فراهم می‌کند" بنابراین با توجه به استدلال فوق افزایش کیفیت سود، اطلاعات خاص شرکتی را افزایش داده و همزمانی قیمت سهام کاهش می‌یابد. کیفیت سود را می‌توان از طریق اندازه‌گیری اقلام تعهدی اندازه‌گیری کرد. اقلام تعهدی به دو قسمت اقلام تعهدی اختیاری و غیر اختیاری تقسیم می‌شود. مدیریت از طریق دستکاری اقلام تعهدی اختیاری سود را مدیریت می‌کند که همین عامل نشانه کاهش کیفیت سود می‌شود. بنابراین هرچقدر اقلام تعهدی اختیاری افزایش یابد کیفیت سود کاهش یافته و بنابراین همزمانی قیمت سهام افزایش می‌یابد. با توجه به نتایج حاصل می‌توان گفت که اقلام تعهدی اختیاری (معیار معکوس کیفیت سود) با ضریب تأثیر ۰,۴۲۴ بر همزمانی قیمت سهام تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد. که با نتایج پژوهش کومونری [۲۷] و نورنژاد [۱۵] مطابقت دارد.

محدودیت‌های پژوهش

محدودیت‌های پژوهش حاضر به شرح زیر قابل ذکر است:

- ۱- در پژوهش حاضر، امکان کنترل و جلوگیری از تأثیر عواملی چون شرایط اقتصادی و سیاسی که بر بازار سرمایه اثرگذار هستند و باعث تغییر در قیمت و بالتبع بازده سهام شرکت‌ها می‌شوند، وجود نداشت.
- ۲- به دلیل عدم انتشار اطلاعات و بویژه درآمد موسسات حسابرِس توسط سازمان‌های ذیربط امکان اندازه‌گیری اندازه حسابرِس به طریقی دیگر وجود نداشت.
- ۳- داده‌های استخراج شده از صورت‌های مالی شرکت‌ها، از بابت تورم تعدیل نشده است. در صورت تعدیل، ممکن است نتایج متفاوتی از نتایج فعلی حاصل شود.

پیشنهادات

پیشنهاد‌های کاربردی

- ۱- کیفیت حسابرسی یکی از عوامل افزایش اطلاعات خاص شرکت و در نتیجه محتوای اطلاعات منتشر شده شرکت است که در نهایت باعث کاهش همزمانی قیمت سهام شرکت می‌شود، بنابراین با توجه به نتایج حاصل از پژوهش به سرمایه‌گذاران و اعتبار دهندگان پیشنهاد می‌شود در تصمیم‌گیری خرید یا فروش سهام و اعطای اعتبار به شرکت به دوره تصدی حسابرسی به عنوان یکی از شاخص‌های کیفیت حسابرسی توجه بیشتری داشته باشند.
- ۲- ایجاد سیستم‌های اطلاعاتی منسجم در سازمان‌های ذیربط به منظور تأمین نیازهای اطلاعاتی موردنیاز برای تجزیه و تحلیل‌های مالی از پیشنهاد‌های این پژوهش می‌باشد.
- ۳- به سرمایه‌گذاران و اعتبار دهندگان پیشنهاد می‌شود در تصمیم‌گیری خرید یا فروش سهام و اعطای اعتبار به شرکت از کیفیت سود شرکت مطلع شده و به اقلام تعهدی اختیاری شرکت به عنوان یکی از شاخص‌های معکوس کیفیت سود حسابداری توجه کنند و بر اساس اطلاعات خاص شرکت تصمیم نهایی را اتخاذ کنند.

پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

- ۱- در این پژوهش از معیار ضریب تعیین جهت سنجش همزمانی قیمت سهام استفاده شده است، لذا پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های آتی از سایر معیارهای محاسبه همزمانی قیمت سهام مانند نسبت ریسک سیستماتیک به ریسک غیرسیستماتیک استفاده گردد.
- ۲- در این پژوهش از دوره تصدی حسابرسی و اندازه حسابرسی جهت محاسبه کیفیت حسابرسی استفاده شده است لذا پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های آتی از سایر معیارها مانند تخصص حسابرسی، تفکیک حسابرسی بر اساس رتبه بندی آنان، وابستگی مالی به صاحبکار، اندازه موسسه حسابرسی بر اساس تعداد کارکنان و شرکاء و یا تعداد شرکت‌های حسابرسی شده توسط موسسه به عنوان معیار کیفیت حسابرسی استفاده گردد.
- ۳- جهت اندازه‌گیری کیفیت سود از اقلام تعهدی استفاده شده است، پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های آتی سایر معیارها مانند پایداری سود، قابل اتکاء بودن، مربوط بودن سود، قابلیت پیش‌بینی و نوسان-پذیری مورد آزمون قرار گیرد.
- ۴- بازه زمانی پژوهش از سال ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵ می‌باشد، بنابراین باید توجه کرد که نتایج پژوهش قابل تعمیم به سال‌های قبل از این دوره نمی‌باشد، پیشنهاد می‌شود جهت افزایش قابلیت اطمینان نتایج، پژوهش در دوره‌های زمانی طولانی‌تری انجام گردد.
- ۵- پژوهش حاضر با استفاده از داده‌های ۱۰۹ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و در سطح صنایع مختلف انجام شده است. پیشنهاد می‌گردد با در نظر گرفتن اثر صنایع مختلف به تفکیک مجدداً مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد.

فهرست منابع

۱. ابراهیمی کردلر، علی و سیدی، سیدعزیز. (1387). "نقش حسابرسان مستقل در کاهش اقلام تعهدی اختیاری". **بررسی‌های حسابداری و حسابرسی**، ۱۵(۵۴)، ۳-۱۶.
۲. احمدپور، احمد و پیکرنگارقلعه‌رودخانی، صدیقه. (۱۳۹۱). "بررسی ارتباط عدم تقارن اطلاعاتی و همزمانی قیمت در بورس اوراق بهادار تهران". **اولین همایش منطقه‌ای پژوهش‌ها و راه کارهای نوین در حسابداری و مدیریت**، تنکابن، موسسه آموزش عالی غیرانتفاعی شفق تنکابن.
۳. احمدپور، احمد و پیکرنگارقلعه‌رودخانی، صدیقه. (۱۳۹۲). "بررسی رابطه بین کیفیت سود و همزمانی قیمت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". **ماهنامه مهندسی مدیریت**، ۴(۴۰)، ۸۲-۸۸.
۴. اشرفزاده، حمیدرضا و مهرگان، نادر. (۱۳۸۷). "اقتصادسنجی پانل دیتا"، تهران، مؤسسه تحقیقات تعاون دانشگاه تهران.
۵. افشاری، حسین. (۱۳۸۲). "بررسی ساختاری قابلیت پیش‌بینی قیمت سهام در بورس اوراق بهادار تهران". **فصلنامه بررسی‌های حسابداری و حسابرسی**، ۱۰(۲)، پیاپی ۴۲۸، ۱۰۳-۱۲۶.
۶. پرویزی، دیبا. (۱۳۹۳). "بررسی رابطه بین همزمانی قیمت سهام و نقدشوندگی سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". **دانشگاه مازندران، دانشکده علوم اداری و اقتصاد**، سال انتشار ۱۳۹۳، پایان نامه کارشناسی ارشد.
۷. حساس یگانه، یحیی و قنبریان، رضا. (۱۳۸۵). "کیفیت حسابرسی از دیدگاه نظری و پژوهش‌های تجربی". **فصلنامه حسابدار رسمی**، ۱۳۸۵، ویژه‌نامه شماره ۸ و ۹، ۴-۳۹.
۸. دولو، مریم و امامی، علی. (۱۳۹۴). "رابطه بین همزمانی قیمت سهام و نقدشوندگی را در بورس اوراق بهادار تهران". **فصلنامه بورس اوراق بهادار**، ۸(۲۹)، ۳-۲۲.
۹. شباهنگ، رضا. (۱۳۸۹). "تئوری‌های حسابداری"، جلد دوم، چاپ پنجم، تهران، مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی.
۱۰. شورورزی، محمدرضا و پهلوان، رحیم. (۱۳۸۹). "تأثیر اندازه شرکت بر هموارسازی سود". **مجله پژوهش مدیریت**، ۲۱(۴)، پیاپی ۸۷، ۶۹-۸۰.
۱۱. کرباسی یزدی، حسین، نوری‌فرد، یدالله، چناری، حسن. (۱۳۹۳). "بررسی ارتباط دوره تصدی حسابرس با محافظه کاری در سودهای گزارش شده". **فصلنامه دانش حسابرسی**، ۱۴(۵۵)، ۹۵-۱۱۲.
۱۲. ناظمی، امین، خواجهی، شکرالله. (۱۳۸۴). "بررسی ارتباط بین کیفیت سود و بازده سهام با تأکید بر نقش ارقام تعهدی در بورس اوراق بهادار تهران". **بررسی‌های حسابداری و حسابرسی**، ۱۲(۴۰)، ۳۷-۶۰.
۱۳. نمازی، محمد، رضایی، حمیدرضا. (۱۳۹۱). "تأثیر نرخ تورم بر کیفیت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". **پژوهش‌های تجربی حسابداری**، ۲(۵)، ۶۷-۹۱.

۱۴. نمازی، محمد، بایزدی، انور، جبارزاده کنگرلویی، سعید.(۱۳۸۹). "بررسی رابطه بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود". **تحقیقات حسابداری و حسابرسی**، انجمن حسابداری ایران، ۲(۹)، ۴-۲۲.
۱۵. نورنژاد، مهدی.(۱۳۹۰). "کیفیت اقلام تعهدی و همزمانی قیمت سهام". پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه مازندران، **دانشکده علوم اقتصادی و اداری**.
۱۶. نونهال نهر، علی اکبر، جبارزاده کنگرلویی، سعید، پورکریم، یعقوب.(۱۳۸۹). "رابطه بین کیفیت حسابرسی و قابلیت اتکای اقلام تعهدی". **بررسی های حسابداری و حسابرسی**، ۶۱، ۵۵-۷۰.
۱۷. همتی، هدی، سیرانی، محمد، محمدی، قانع.(۱۳۹۴). "اثر کیفیت حسابرسی و ساختار مالکیت بر همزمانی قیمت سهام در بورس اوراق بهادار تهران". **دانش حسابرسی**، ۱۵(۶۱)، ۱۹۳-۲۱۱.
18. Bhattacharya, N., Desai, H & Venkataraman, K.(2013). "Does Earnings Quality Affect Information Asymmetry? Evidence from Trading Costs". **Contemporary Accounting Research**, 30(2), 482-516.
19. Chen, S., Gul, F. A & Zhou, J.(2013). "Do Analysts Incorporate Market/Industry-Wide or Firm-Specific Information into Stock Price: Some Evidence on the Role of Earnings Quality. Industry-Wide or Firm-Specific Information into Stock Price.", (6 October, 2013), Available in: <http://ssrn.com/abstract=2360901>.
20. Cheng, C. S., Johnston, J. A & Zhou, L.(2012). "Earnings Quality and Price Synchronicity: Industry-Wide and Firm-Specific Information". Available at <http://ssrn.com/abstract=2280899>.
21. DeAngelo, L. E.(1981). "Auditor size and Audit Quality". **Journal of Accounting and Economics**, 3(3), 183-189.
22. Francis, J., LaFond, R., Olsson, P & Schipper, K.(2005). "The market pricing of accruals quality". **Journal of Accounting and Economics**, 39, 295-327.
23. Gul, F. A., Kim, J. B. & Qiu, A. A.(2010). "Ownership Concentration, Foreign Shareholding, Audit Quality, and Stock Price Synchronicity: Evidence from China". **Journal of Financial Economics**, 95(3), 425-442.
24. Hail, L., Leuz, C & Wysocki, P.(2010). "Global Accounting Convergence and the Potential Adoption of IFRS by the U.S". (Part I), Conceptual underpinnings and economic analysis, **Accounting Horizons**, 24, 355-394.
25. Hartadi, A.(2009). "Pengaruh Fee Audit, Rotasi Kap, Dan Reputasi Auditor Terhadap Kualitas Audit Di Bursa Efek Indonesia". **Jurnal Ekonomi Dan Keuangan**, 16(1), Maret 2012, 84-103.
26. Kelly, P.(2007). "Information Efficiency and Firm-Specific Return Variation". **Working Paper, Available at [http:// www.ssrn.com](http://www.ssrn.com)**.
27. Kommunuri, J.(2013). "Audit Firm Industry Specialization, Discretionary accruals and Stock Price Synchronicity". Doctoral dissertation, New Zealand, **Auckland University of Technology**.
28. Ntow-Gyamfi, M., Bokpin, G. A & Gemgah, A.(2015). "Corporate governance and transparency: evidence from stock return synchronicity". **Journal of Financial Economic Policy**, 7, 157-179.

29. Piotroski, J. D & Roulstone, D. T.(2004)."The influence of Analysts, Institutional Investors, and Insiders on the incorporation of Market, Industry, and Firm-specific information into stock prices". **The Accounting Review**, 79(4), 1119-1151
30. Scott, W.R.(2012)."Financial accounting theory.Canada". **Pearson Education**
31. Su, L., Zhao, X & Zhou, G.(2015)."Auditor Tenure and Stock Price Idiosyncratic Volatility: The Moderating Role of Industry Specialization.Auditing". **A Journal of Practice & Theory**, 35(2), 147-166.
32. Tendello, B & Vanstraelen, A.(2008)."Earnings Management and Audit Quality in Europe:from the Private Client Segment". **European Accounting Review**, 17(3), 447-469.
33. Venkatesh, P. C & Chiang, R.(1986)."Information Asymmetry and the Dealers Bid-Ask Spread:A Case Study of Earnings and Dividend Announcements". **The Journal of Finance**, 41, 1089-1102.
34. Xing, X & Anderson, R.(2011)."Stock price synchronicity and public firm-specific information". **Journal of Financial Markets**. 14 (2), 259-276.

The Effect of Auditor Tenure, Size of Audit Institute and Quality of Earnings on Share Price In Same Time

Abdolkarim Moghadam (PhD)

Director of Accounting Department of Payam Noor University, Iran

Farzad Habibi¹©

Master of Accounting, Payam Noor University of Tehran West, Iran.

(Received: December 25, 2020; Accepted: February 28, 2021)

The financial crisis of the beginning of the third millennium suggests that stock prices have been affected by market and industry news and information, rather than responding to specific corporate information. In other words, the price fluctuations fluctuate with market news. For this reason, a phenomenon called synchronous stock prices was created. In general, stock prices reflect vast information such as profits, macroeconomic news, analysts' predictions, and other financial information. If investors decide on the company's specific information, the stock price will not be consistent with market news. The quality of accounting and auditing has a great impact on the release of certain company news and, as a result, a reduction in stock price synchronization.

According to the above, the purpose of this research is to investigate the effect of accounting and auditing quality criteria on stock price synchronization in listed companies in Tehran Stock Exchange. The statistical population of this study was 109 companies listed in Tehran Stock Exchange for the period 1391 to 1395. In order to find the answers to the research questions, the combination data method has been used.

The results of the test of research hypotheses show that increasing the quality of audit and the quality of profit will increase the investor's trust in the company's specific information and thus reduce the company's stock price synchronization.

Keywords: Price Synchronization, Audit Period, Auditor Size, Optional Accruals.

¹ farzad.habibi.fb@gmail.com © (Corresponding Author)